

Posudek oponenta

na bakalářskou práci Lenky MALÉ „*Spolky v Benešově v době meziválečné (1918-1938)*“

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra pomocných věd historických a archivního studia, 2008, vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří ŠOUŠA, CSc.

Lenka Malá předložila práci z dějin spolkovnictví, jež je zakotvena regionálně (Benešov a Benešovsko), ale která přináší i řadu podnětů obecnějšího dosahu. O dějiny spolků se v poslední době zajímá stále více badatelů, období první republiky však není v tomto směru dominantní (zájem směřuje zatím spíše do 19. století), takže autorčino zaměření na meziválečné období lze jednoznačně ocenit.

Předložená práce zasazuje bohatý spolkový život v Benešově v letech 1918-1938 (v té době zde existovalo téměř 150 spolků a sdružení) do širšího rámce dějin města a do kontextu legislativních podmínek působení spolků. Bylo by možno si pochopitelně klást otázku proporcionality jednotlivých pasáží výkladu s ohledem na zvolené téma. Týká se to především poměrně rozsáhlé kapitoly o dějinách Benešova před rokem 1918 či podrobné analýzy vývoje spolkové legislativy v 19. století. Je třeba ovšem říci, že se jedná o první publikační výstup autorky na dané téma a že pro ni určitě mělo význam podrobnější zmapování a utřídění širších věcných a historických souvislostí zvoleného tématu. Pro rozbor spolkové legislativy je nadto návrat k normám 19. století nezbytně nutný, neboť zákonodárci první československé republiky ustanovení z dob monarchie v zásadě převzali. Ostatně pasáže přesahující zvolené téma jsou napsány kultivovaně, autorka prokazuje, že se v problematice orientuje velmi dobře. Pokud by v budoucnu dále s textem pracovala, určitě by na několika málo místech zredukovala opakující se informace.

Vlastní jádro posuzované práce tvoří výklad o pěti významných benešovských spolků: Tělocvičné jednotě Sokol, Městském dobrovolném sboru hasičském, spolku Výstava kraje podblanického, Ženském spolku a Akademickém klubu. Autorka shromáždila množství materie o dějinách jednotlivých spolků, jejich vzniku, vývoji a zániku, všímá si vnitřního mechanismu jejich fungování na základě platných stanov, spolkových orgánů, otázky členství ve spolcích (zde mohla možná podrobněji vysvětlit smysl jednotlivých skupin členství), věnuje se personálnímu složení spolků a jejich vedení a neopomíná ani vzájemné vztahy s ostatními spolky, jež se nevyznačovaly vždy jen dělnou spoluprací, ale v některých případech i konkurenčním pnutím (například rivalita mezi Sokolem a skauty). Především však Lenka Malá předložila poměrně plastický obraz o činnosti vybraných spolků, které se vedle hlavního účelu své existence často věnovaly také ohlasné práci kulturní a vzdělávací. Tím se stávaly významným fenoménem společenského života města. Autorka nezamlčuje ani politické souvislosti některých směrů působení vybraných spolků. Činnost spolků přesahovala nejen úzce regionální rámec, a to nejen začleněním do organizace celostátního významu (Sokol, hasičský sbor), ale i dosahy svých aktivit (např. výstavu podblanického kraje v létě 1936 podpořily významné osobnosti v čele s prezidentem Edvardem Benešem). Za podrobnější zpracování by určitě v budoucnu stálo sociální složení spolků, účast místních elit na jejich vedení, otázka členství ve spolcích jako výraz určitého sociálního statutu. Práce Lenky Malé v tomto směru přináší některé cenné, konkrétně pramenně dokumentované informace. Zajímavé jsou například pasáže týkající se podílu rodiny ministra a senátora JUDr. Františka Veselého na spolkovém životě v Benešově.

Zvláště je nutno vyzvednout, že autorka při zpracování zvoleného tématu využila poměrně široké pramenné základny – vedle spolkových fondů uložených ve Státním okresním archivu v Benešově a městské kroniky využila i písemností Zemského úřadu v Praze, uložených v Národním archivu. Pokud by se chtěla i v budoucnu vyčleně problematice věnovat, mohla by využít i dalších fondů obou archivů (možná i fondů Státního oblastního archivu v Praze), zejména fondů úřední proveniencce, případně i osobních fondů činovníků spolků (pokud se dochovaly) a fondů ústředí spolků (archiv Československé obce sokolské, uložený v NA, archiv Muzea hasičského hnutí v Příbryslavi). Určité možnosti dalšího studia lze vidět i při využití odborné literatury a periodik, zejména dobového tisku. Základní publikační tituly ovšem autorka při zpracování práce zužitkovala, ocenit lze také využití internetových zdrojů. Podrobnější reflexe odborné literatury o spolkové legislativě v Předlitavsku a později v Československu (např. ve své době ceněné příručky a práce Jiřího Pražáka, J. V. Bohuslava, Václava Dusila či práce německy píšících znalců rakouského práva spolkového, jakými byli např. Karl Hugelmann, Ludwig Spiegel či Friedrich Tezner) a současné literatury o spolkovém právu (např. práce Iva Telce) by již práci zjevně dále obsahově rozšířila, což by vedlo k neúnosnému tematickému rozvolnění, takže absenci využití těchto prací není třeba autorce zvláště vytýkat, byť alespoň zmíněny v textu nebo uvedeny v seznamu literatury být mohly.

Závěrem konstatuji, že práce Lenky Malé, věnovaná vývoji spolků v Benešově v meziválečném období, splňuje a v některých ohledech i přesahuje standardy, kladené na bakalářské práce. Je možno předpokládat, že některé kapitoly by mohly být po případném rozšíření textu publikovány, což platí především o pasážích věnovaných jednotlivým spolkům. Práce je zpracována přehledně, na solidní úrovni, otevírá některé další možnosti rozpracování problematiky. Potenciální heuristická základna zvoleného tématu práce nebyla zcela vyčerpána, ale je možno ji označit za dostačující.

Mohu s klidným svědomím doporučit předloženou bakalářskou práci Lenky Malé k obhajobě. Navrhuji hodnotit práci známkou:

v e l m i d o b ř e

s možností hodnocení:

v ý b o r n ě

v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze dne 22. srpna 2008

PhDr. Jiří Křest'án, CSc.
Gabinova 864/3
152 00 Praha 5-Barrandov